

ΣΕΡΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ IV

Ενότητα 4: Τα Φθογγικά πάθη (Glasovne Promene)

Μπορόβας Γεώργιος

Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Τα Φθογγικά πάθη στη Σερβική Γλώσσα

Περιεχόμενα ενότητας

- Τα Φθογγικά πάθη
 1. Το ασταθές A *Nepostojano A*
 2. Ουρανικοποίηση Συμφώνων από την κατάληξη I *Sivilarizacija*
 3. Ουρανικοποίηση συμφώνων από την κατάληξη E *Patalizacija*
 4. Μετατροπή της κατάληξης L σε O *Prelazak L u O*
 5. Συγχωνεύσεις συμφώνων με το φθόγγο J *Jotovanje*
 6. Αφομοίωση συμφώνων *Jedačenje suglasnika*
 - 6.1. Αφομοίωση ηχηρών/άηχων συμφώνων *jednačenje suglasnika po zvučnosti*
 - 6.2. Μετατροπή των S και Z σε Š και Ž *jednačenje po mest izgovora*
 - 6.3. Αφομοίωση, διαφοροποίηση και αποβολή φωνηέντων και συμφώνων *Asimilacija, disimilacija, i gubljenje samoglasnika i suglasnika*

Τα Φθογγικά πάθη

- Σε κάποιες περιπτώσεις κατά τη κλίση ή τη δημιουργία λέξεων όταν κάποιοι φθόγγοι βρεθούν μαζί αλληλοεπηρεάζονται. Η αλλαγές αυτές των φθόγγων ονομάζονται φθογγικά πάθη.

Το ασταθές A Nepostoјano A

• Σε πολλές λέξεις της Σερβικής Γλώσσας σε διάφορες λέξεις υπάρχει η κατάληξη a η οποία σε διάφορες πτώσεις εμφανίζεται και σε άλλες εξαφανίζεται. Τέτοιες λέξεις είναι τα:

1. Σε ουσιαστικά αρσενικού γένους τα οποία έχουν στην ονομαστική ενικού κατάληξη -ak και -ac
2. Σε κάποια ουσιαστικά αρσενικού γένους π.χ. Pas centar, κλπ
3. Σε Επίθετα αρσενικού γένους στην ονομαστική ενικού
4. Σε αριθμούς στη γενική ενικού αρσενικού γένους
5. Σε ουσιαστικά αρσενικού γένους τα οποία έχουν κατάληξη σε σύμπλεγμα συμφώνων καθώς και σε θηλυκά και ουδέτερα ουσιαστικά τα οποία πριν την κατάληξη έχουν ένα από τα επόμενα συμπλέγματα συμφώνων jk, sm, str, tv
6. Σε κάποιες προθέσεις όπου προστίθεται το -a προκειμένου να διευκολύνει την προφορά π.χ. nad(a) pred(a) κτλ.

Το ασταθές A Nерostoјano A

Άρσενικό γένος / Мушки род				Θηλυκό γένος / Женски род	
ном. јд.	ген. јд.	ном. мн.	ген. мн.	ном. јд.	ген. мн.
почетак	почетка	почеци	почетака	грешка	грешака
боравак	боравка	боравци	боравкака	мачка	мачака
устанак	устанка	устанци	устанана	овца	оваца
потмак	потомка	потомци	потомака	лутке	лутака
сан	сна	сни /снови	снова	виљушка	виљушака
писац	писца	писци	писаца	Ουδέτερο γένος / Средњи род	
уторак	уторка			ном. јд	ген. мн
септембар	септембра			светло	светала
децембар	децембра			стакло	стакала
Еπίθετα / Придеви			Ρήματα / Γлагоλι		
Мушки род	Женски род	Средњи род	Мушки род	Женски род	Средњи род
бучан	бучна	бучно	легао	легла	легло
гладан	гладна	гладно	рекао	рекла	рекло
срећан	срећна	срећно	ишао	ишла	ишло

Πηγή: Ksenija Zmijanjas, Γραμματική της Σερβικής Γλώσσας με ασκήσεις, Εκδόσεις Γερμανός, Θεσσαλονίκη 2013

Ουρανικοποίηση Συμφώνων από την κατάληξη -l Sivilarizacija

- Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται σε λέξεις οι οποίες σε κάποια μορφή τους παρουσιάζουν τα φθόγγοι -k, -g, -h να ακολουθούνται από το φθόγγο -l στην κατάληξη τους, στην περίπτωση αυτή μετατρέπονται αντίστοιχα σε -c, -z και -s. π.χ. radnik στη ονομαστική πληθυντικού γίνεται radnici

Ουρανικοποίηση συμφώνων από την κατάληξη -E Patalizacija

- Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται σε λέξεις οι οποίες σε κάποια μορφή τους παρουσιάζουν τα φθόγγοι -k, -g, -h να ακολουθούνται από το φθόγγο -e στην κατάληξη τους, στην περίπτωση αυτή μετατρέπονται αντίστοιχα σε -č, -ž και -š.

Μετατροπή της κατάληξης L σε O

Prelazak L u O

- Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε κατά τον 14ο αιώνα όταν το σύμφωνο L όταν βρίσκονταν στο τέλος μίας λέξης μετατρέπονταν στο φωνήεν -O. π.χ. beo από bel
- Η τάση αυτή δεν κράτησε για πολύ καιρό και για το λόγο αυτό ακόμη και σήμερα συναντούμε λέξεις οι οποίες διατηρούν στην κατάληξη τους το γράμμα -L π.χ. bol, bolnica molba κτλ.
- Οι λέξεις στις οποίες εμφανίζεται αυτό το φαινόμενο σε ορισμένες τους μορφές εμφανίζουν το l και σε άλλες το o π.χ. radio - radila

Συγχωνεύσεις συμφώνων με το φθόγγο J Jotovanje

- Το φαινόμενο αυτό επηρεάζει το σύμφωνο το οποίο βρίσκεται πριν από το j κατά τους εξής τρόπους:

$g+j=\check{z}$	$s+j=\check{s}$	$b+j=blj$
$x+j=\check{s}$	$p+j=plj$	$v+j=vlj$
$z+j=\check{z}$	$l+j=lj$	$m+j=mlj$
$t+j=\acute{c}$	$k+j=\acute{c}$	
$n+j=nj$	$d+j=\acute{d}$	

Αφομοίωση συμφώνων Jedačenje suglasnika

- Η αφομοίωση συμφώνων γίνεται σύμφωνα με τους παρακάτω τρόπους αφομοίωσης:
 - 1) Αφομοίωση ηχηρών/άηχων συμφώνων
 - 2) Μετατροπή των S και Z σε Š και Ž
 - 3) Αφομοίωση, διαφοροποίηση και αποβολή φωνηέντων και συμφώνων

Αφομοίωση ηχηρών/άηχων συμφώνων

- Το φαινόμενο αυτό συμβαίνει όταν ένα ηχηρό και ένα άηχο σύμφωνο βρεθούν μαζί το ένα δίπλα στο άλλο. Στην περίπτωση αυτή το πρώτο αφομοιώνεται από το δεύτερο δηλαδή όταν ένα ηχηρό σύμφωνο βρεθεί πριν από ένα άηχο σύμφωνο αυτό μετατρέπεται σε άηχο αντίστοιχα εάν ένα άηχο σύμφωνο βρεθεί μπροστά από ένα ηχηρό σύμφωνο αυτό μετατρέπεται σε ηχηρό. π.χ. sladak=sladka=slatka

Αφομοίωση ηχηρών/άηχων συμφώνων

<i>Ηχηρά</i>	<i>b</i>	<i>g</i>	<i>d</i>	<i>đ</i>	<i>ž</i>	<i>z</i>	<i>dž</i>	
<i>Άηχα</i>	<i>p</i>	<i>k</i>	<i>t</i>	<i>ć</i>	<i>š</i>	<i>s</i>	<i>č</i>	<i>f,h,c</i>

Μετατροπή των S / Š και Z / Ž jednačanje po mest izgovora

- Το φαινόμενο αυτό συμβαίνει όταν τα οδοντικά σύμφωνα s και š βρεθούν μπροστά από τα đ, ć, dž, č, lj, nj, š και A.

π.χ. misliti ➡ misljenje ➡ mišljenje

Αφομοίωση, διαφοροποίηση και αποβολή φωνηέντων και συμφώνων Asimilacija, disimilacija, i gubljenje samoglasnika i sugoglasnika

- Το φαινόμενο της Αφομοίωση, διαφοροποίησης και αποβολής φωνηέντων και συμφώνων εμφανίζεται προκειμένου να αποφευχθεί η συσσώρευση πολλών ίδιων ή παρόμοιων φθόγγων.

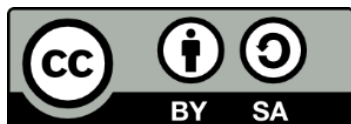
Αφομοίωση, διαφοροποίηση και αποβολή φωνηέντων και συμφώνων *Asimilacija, disimilacija, i gubljenje samoglasnika i sugoglasnika*

- Η περίπτωση των διπλών μορφών των κτητικών αντωνυμιών των οποίων η μη εμφατική μορφή αποτελεί προ-ίον αποβολών συμφώνων και φωνηέντων π.χ. *kojega* → *koega* → *kooga* → *koga*
- Στις λέξεις όπου έχουμε πρώτα τη μετατροπή του L σε O όταν μπροστά υπάρχει ένα ακόμη O π.χ. *Stol* → *Stoo* → *Sto*

Αφομοίωση, διαφοροποίηση και αποβολή φωνηέντων και συμφώνων *Asimilacija, disimilacija, i gubljenje samoglasnika i sugoglasnika*

- Η αφομοίωση και η αποβολή συμφώνων η οποία γίνεται για να διευκολυνθεί η προφορά έτσι:
 1. Τα δύο όμοια σύμφωνα γίνονται ένα π.χ. *od+deliti* → *oddeliti* → *odeliti*. Το ίδιο συμβαίνει και τον το δεύτερο όμοιο Σίφνο είναι αποτέλεσμα άλλου φθογγικού πάθους.
 2. Η Αποβολή των σύμφωνων *d* και *t* όταν βρεθούν μπροστά από τα *c, č, ć, đ* και *dž* π.χ. *zadatak* → *zadatci* → *zadaci*.
 3. Τα *d* και *t* αποβάλλονται αν βρεθούν σε συμπλέγματα συμφώνων στα οποία θα είναι πριν από αυτά τα σύμφωνα *s, z, š, ž* και ακολουθούν τα *bk, l, lj, m, n, nj*. π.χ. *rozorište* *rozorištni* *rozorisni*
 4. Στα επίθετα τα οποία έχουν κατάληξη σε *-ski* το *s* χάνεται όταν βρίσκεται μετά από τα σύμφωνα *c, ć, č, đ, dž, š, ž* π.χ. *mladić+ski* = *mladički*
 5. Στα ουσιαστικά με κατάληξη σε *-stvo* χάνεται το *ć* το οποίο προηγείται του *s* π.χ. *Mogućstvo* = *mogustvo*

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

